

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за доцент 2.1. Филология (Общо и съпоставително езикознание – угрофински езици), обявен в ДВ, бр. 20 от 17.03.2015 г.

за гл. ас. д-р **Ина Вишоградска**

от външния член на научното жури *доц. д-р Габор Л. Балаж* (Сегедски университет, Унгария)

Понеже най-важните данни относно кариерното развитие, научната, изследователската и преподавателската дейност на кандидатката са изчерпателно представени в щателната документация (автобиография, списъци на научни публикации и справка за цитирания), няма нужда да ги повтарям тук. Ще се спра само на някои по-значителни моменти, които според мене убедително очертават релевантните за конкурса способности на кандидатката.

В научноизследователската дейност на гл. ас. Ина Вишоградска изтъкнато място заема – освен тематичното многообразие в подбора на статиите ѝ – монографията *Структура на сричката: съпоставително изследване*. В този нов труд за първи път се прави съпоставка на сричката в унгарски, български и английски език в рамките на генеративната фонология (теорията предядро–рима, нелинеен анализ). В първата глава авторката разглежда теоретичната база и различни дефиниции на сричката, като прави преглед на най-разпространените трудове, засягащи структурата на сричката. Особено детайлно се очертават параметрите на унгарската фонологична система, която безусловно не е толкова известна за българската езиковедска публика, както английската или българската. Освен това, в тази глава се въвеждат и основните понятия и същността на системата, използвани при обсъждането на конкретните данни. Във втората глава се трактуват отделните сричкови конфигурации в избраните три езика, които както генеалогически, така и типологически значително се различават един от друг. Структурата на сричката се анализира в рамките на различните теории, обсъждат се такива ключови понятия като напр. сонорната йерархия, оптималната теория или CV-фонология. В следващата, трета, глава подробно се представят възможните съчетания на консонантните и вокалните елементи от разглежданите езици. Разкриват се типичните езикоспецифични заедно с общите или сходни тенденции и механизми при сричкообразуването. Авторката консеквентно и детайлно анализира параметрите, дискуссионните въпроси и паралелите в рамките на теорията предядро–рима. Общата съпоставка и крайните изводи на монографията се намират естествено в последната, четвърта, глава. Ина Вишоградска подчертава, че „сричката е поле на действие на различни фонотактични закони и групирането на фонемите в нейните рамки, освен че носи езикоспецифични характеристики, отразява определени универсални конфигурации“.

Относно тази глава имам три не много значителни, но може би полезни за бъдещи изследвания на авторката забележки:

- 1) не е ясно, защо в таблицата 1 на стр. 156 от група 2 на консонантите в английски и унгарски липсва *f* (ср. англ. *free, fry, fret, float, fly, flea* и т.н. и унг. *fráter, fránya, frankó, frank, flegma, flaszter, fluor* и т.н.), докато в български *ф* е отбелязан (с удивителен знак);
- 2) сибилантите /*c*/ и /*ш*/ се характеризират като [+дълга] на стр. 156-157, докато те не са дълги (в унгарски те по принцип може да бъдат дълги, но в дадената позиция никога);
- 3) на стр. 164 авторката пише, че в унгарски „Краесловните [+високи] гласни са [+дълги], когато са под ударение“. Като изключение тя отбелязва само определителния член *a* и някои междуметия, но към тях трябва да се добавят и местоименията *ki, mi, ti*, частицата *-e* и съществителните като *juh, rüh, düh* (в стандартното унгарско произношение *h* не звучи).

Тези уточнения никак не намаляват ценностите на монографията, с тях исках само да обърна вниманието на авторката върху горепосочените подробности, които евентуално може да бъдат преразгледани или преосмислени.

Уникалната тема и интересното ѝ изложение в монографията на Ина Вишоградска, заедно с модерния подход, задълбочените анализи и богатата използвана литература еднозначно свидетелстват за изключителна теоретическа и практическа лингвистична подготовка и безспорната библиографска осведоменост на кандидатката. От приносите на монографията трябва да се изтъкнат поне следните: въпросната тематика е изчерпателно представена и критически обсъдена; постига се единно описание на сричковите конфигурации посредством общ теоретичен подход; отбелязва се определена универсалност при организирането на предвокалните консонантни струпвания; методите и резултатите на изследването може да бъдат използвани и в области като общото езиковедие, контрастивната фонология или фонологията на унгарския език.

Статиите на гл. ас. Ина Вишоградска, написани отчасти на български и отчасти на английски, свидетелстват за това, че освен с фонология тя се занимава и със стратегиите на адаптиране на заемки в унгарски и български (теория, фонологична характеристика), с унгарско-български езикови контакти и взаимовлияние (в диахронен план), с концепцията за създаване на електронен корпус на славянските заемки в унгарски, с въпроси на социопрагматиката (етикетни формули, речевият акт съгласие в съпоставителен план) и с видообразуване чрез префиксация в унгарски и български. Повече от тези теми се изследват за първи път, което означава, че кандидатката смело борави с проблеми и научни области, които досега са се оказвали „непривлекателни“ или просто непознати за специалистите.

Що се отнася до унгарско-българските езикови контакти и славянските заемки в унгарския език, мисля, че тези теми заслужават сериозно внимание. Макар че

разполагаме с изключително богат материал в трудовете на унгарски учени, все още има доста въпроси, чакащи отговори, към които решаване замисленият електронен корпус може да допринесе значително. Понеже в Сегедския университет и ние се занимаваме с проблематиката на славянските заемки в унгарския език, при възможност с голямо удоволствие ще вземем участие – в рамките на едно официално или неофициално сътрудничество – в създаването на корпуса.

Непременно трябва да се отдели специално внимание и на езиковите и филологическите компетентности на д-р Вишоградска относно унгаристиката. Тя придобива магистърска степен по унгарска филология в Сегедския университет през 2001 г. (след придобиването на магистърска степен по английска филология също там през 2000 г.), през 2003 г. тя прекарва един семестър на специализация в Будапещенския университет „Йотвъош Лоранд“ и в Института по езикознание към Унгарската академия на науките, през 2005-2006 г. получава десетмесечна специализация, а през 2007 г. – десетмесечна изследователска стипендия за млади учени в Сегедския университет, и от 2005 г. участва в работата на Будапещенския фонологичен кръг (BuPhoS). Освен това кандидатката редовно взема участие в международни конференции и в Унгария и поддържа активни делови връзки с унгарските колеги. Не е много изненадващ фактът, че тя общува на унгарски език на високо ниво, говори практически без акцент, с много богата лексика и безупречна граматика. Имах възможност много пъти да се убеждавам във всичко това лично.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На базата на представената по дадения конкурс документация и на собствената информация смятам, че с оглед на изследователската, научно-приложната и преподавателската ѝ дейност кандидатката отговаря напълно на изискванията за академичната длъжност доцент. С пълно убеждение **предлагам на уважаемото научно жури да избере гл. ас. д-р Ина Вишоградска за доцент по професионално направление 2.1. Филология (Общо и съпоставително езикознание – угрофински езици).**

Сегед, 30.07.2015 г.

Подпис:

доц. д-р Габор Л. Балаж